

Leinosten sukulehti

2-2015

Antti Leinosen kuva "Äiti oota" valittiin vuoden luontokuvaksi 2015. Antti (s. Kajaani 1951) on toiminut vapaana luontovalokuvaajana vuodesta 1979. Hän on voittanut vuoden luontokuvan 1990 karhukuvalla ja 1998 ahmakuvalla, saanut kunniamaininnan Foto-Finlandia -kilpailussa sekä kolme sarjavoittoa ja muita palkintoja maailmanlaajuisessa englantilaisen BBC-Wildlife -lehden järjestämässä luontokuvakilpailussa. Hän on pitänyt monia yksityisnäyttelyitä ja julkaissut useita kuvateoksia. Hän on asunut vuodesta 1986 Kuhmossa. Antin isä oli ylikonstaapeli Eeli Olavi Leinonen, s. 13.9.1916 Paltamon Melalahden Rauhalassa, k. 27.4.1992 Kajaanissa. Antin sukujuuret löytyvät Kainuun Leinokset 1 kirjasta taulusta 1250.

www.leinokset.fi

LEINOSTEN SUKULEHTI

2 - 2015

- 1 Antti Leinonen Vuoden luontokuva
- 3 Tervetuloa Helsinkiin 2016
- 5 Tervolan Leinosten sukukirja ilmestynyt
- 7 Paltamon 30-vuotiskokouksen satoa
- 18 Jorma Keränen Käännekohtia Kainuun historiassa
- 21 Jarmo Ahonen
- 22 Onnittelut merkkipäivän johdosta
- 23 Juho Pöntkoski ja Kaisa Leinonen
- 23 Sukuseuran hallitus ja toimihenkilöt
- 24 Leinosten sukukirjat

OSOITTEENMUUTOKSET

Lähetä postin osoitteenmuutuskortti (+sotu ja puh.) taloudenhoitajalle (osoite s. 20). Myös poisnukkuneiden kohdalla lähetä ilmoitus taloudenhoitajalle. Jos lehtesi on jäänyt tulematonta, tarkasta taloudenhoitajalta, että osoitetietosi ovat varmasti oikein.

ILMOITA TUOTTEISTASI SUVULLE

Kerro yrityksestäsi ja tuotteistasi muille Leinoille! Ilmoitustilaa myy taloudenhoitaja.

Ilmoitushinnat

85x60 mm	80 e
85x120 mm	150 e
175x120 mm	300 e
175x240 mm	600 e

TOIMITA AINEISTOA SUKULEHTEEN

Jäseniä pyydetään toimittamaan artikkeleita lehdessä jukaistavaksi. Leinosjutut ja ilmoitukset voit toimittaa suoraan lehden päätoimittajalle.

Litaset Oy, Vaasa 2015

27. vuosikerta. ISSN 0786-2679.

LEINOSSEN SUKUSEURA RY

“Sukuseuran tarkoituksena on selvittää suvun vaiheita ja historiaa, vaalia suvun perinteitä ja edistää yhteenkuuluvuuden tunnetta jäsentensä keskuudessa.” (Säännöt, 2 §)

Sukuseura järjestää yhteisiä sukupäiviä, retkeilyjä, kerää ja arkistoi sukua koskevaa tietoutta, selvittää ja auttaa suvun jäseniä selvittämään suvun vaiheita sekä saattaa tutkimustyön tulokset jäsenten tietoon sekä harjoittaa sukuseuran tarkoituksena edistävää julkaisutoimintaa. Seura pitää luetteloa jäsenistään ja julkaisee kaksi kertaa vuodessa ilmestyvää sukulehteä.

“Sukuseuran jäseneksi voidaan hyväksyä jokainen 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka isän tai äidin puolelta on sukuun kuuluva tai joka on sukuun kuuluvan aviopuoliso tai leski.” (4 §)

Seuran hallitus sivulla 20.

LIITY JÄSENEKSI

Jäseneksi voi liittyä maksamalla jäsenmaksun sukuseuran tilille Nordea Haukipudas FI51 2321 1800 0023 43. Ulkomailta maksettaessa tarvitaan vielä BIC NDEAFIHH (ilmoita koko nimesi, osoitteesi ja sotu-tunnus). Jäsenmaksu vuodelle 2015 on 15 euroa ja ainajäsenmaksu 150 euroa.

LEHDEN TOIMITUS

Päätoimittaja Martti Häikiö
Tehtaankatu 21 B 40, 00150 Helsinki
martti.haikio@kolumbus.fi
p. 050-5057140

Tuomas Honka, Koivikkotie 3 B 3,
96300 Rovaniemi, p. 040 8356404
tuomas.honka@ulapland.fi

Tervetuloa Leinosten sukukokoukseen Helsinkiin ja Suomenlinnaan 13-14. elokuuta 2016

Leinosten sukuseuran seuraava kokous järjestetään Suomen pääkaupungissa. Ohjelmassa on lauantaina opastettu tutustuminen Helsingin yliopiston päärakennukseen, Senaatintorin ympäristöön, Kauppatoriin sekä sieltä pienen merimatkan jälkeen Suomenlinnan moniin historiallisiin nähtävyyksiin. Sunnuntaina lasketaan seppele Hietaniemen sankarihautausmaalle, pidetään Jumalanpalvelus Suomenlinnan perinteikkäässä kirkossa ja sukukokous ja sukujuhla aterioineen Suomenlinnan upseerikerholla. Yksityiskohtainen ohjelma julkaistaan seuraavassa sukulehdessä.

Järjestelyistä ja tiedusteluista vastaa Jarmo Ahonen, puh. 044 – 258 2325 tai sähköposti jarmo.ahonen@kolumbus.fi. Jarmon tukena on toimikunta, johon kuuluvat Sinikka Metiäinen, Jaana Sarkkinen, Eija Leinonen ja Martti Häikiö.

Jo nyt voi Jarmolle ilmoittautua tapahtumiin, mutta varsinainen sitova ilmoittautuminen tapahtuu siis maksamalla juhlatilille tarvittavat maksut retkipäivän ja /tai juhlapäivän osalta. Hinnat ilmoitetaan seuraavassa sukulehdessä.

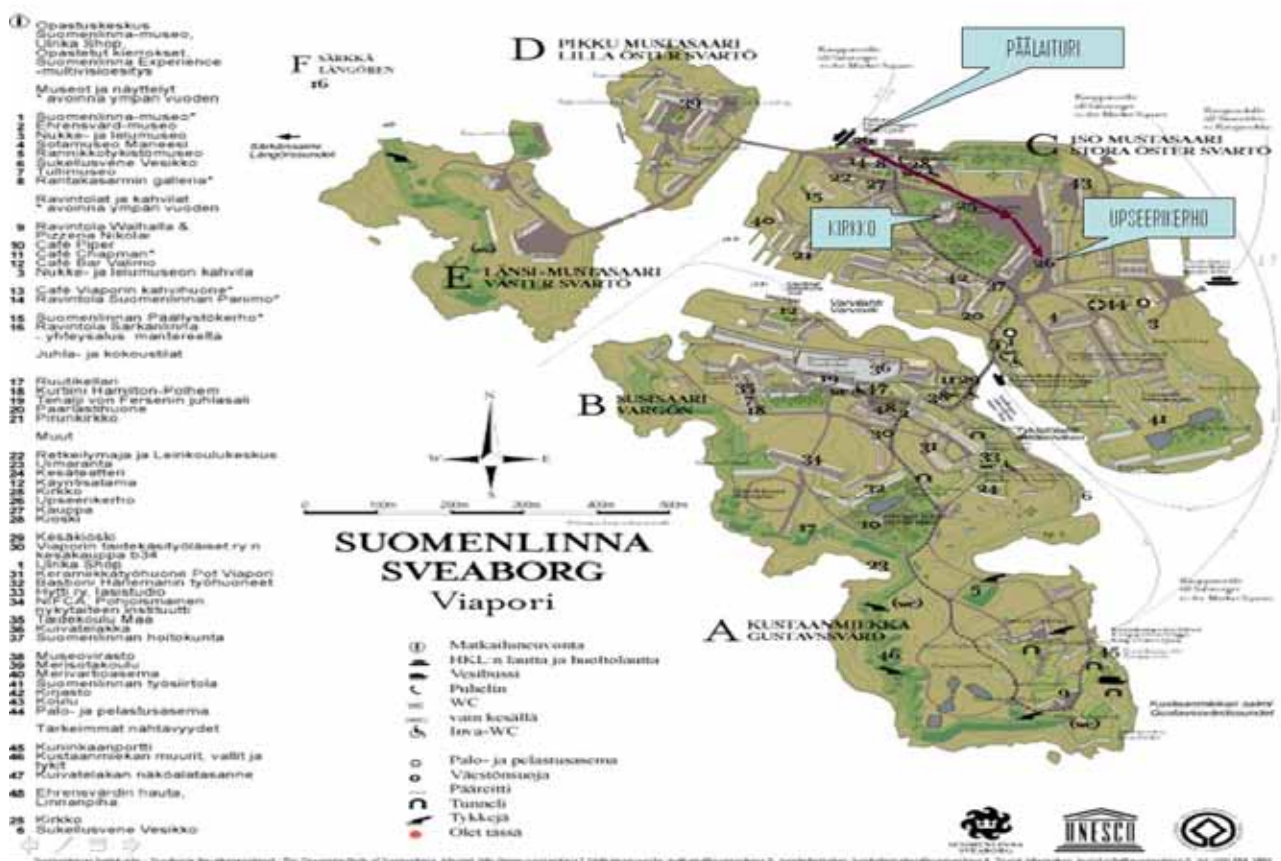
Tapahtumaan saapuva väki varaa itse majoituksen – kannattaa olla ajoissa liikkeellä. On hyvä myös tarkastella erilaisia matkapaketteja ml. Helsinki-kortti. Lisäksi kannustetaan suvun pääkaupunkiseutulaisia tarjoamaan mahdollisuuksien mukaan majoitusta pitkämatkalaisille. Asuntoautoille ja -vaunuille löytyy hyviä paikkoja pääkaupunkiseudulta ja toki varmaan myös sukulaisten piha-alueilta.

Jarmo on varannut Hostel–Suomenlinnas-ta mahdollisille isommille ryhmille yhden 7 hengen huoneen (220,50 €) ja yhden 8 hengen (252,00 €) huoneen sis. aamupala 13.-14.8. väliseksi yöksi. Nopein varaaja saa yhden tai molemmat huoneet käyttöönsä. Varaus on tehtävä kuitenkin viimeistään 24.6.2016 mennessä. Ilmoittautuminen Jarmo Ahoselle. Maksu juhlatilille ja viitteeseen ”Suokki Hostel”.

Sukukokouksen maksut hoidetaan tätä varten avatulle juhlatilille Keski-Uudenmaan Osuuspankki FI33 5132 0520 1833 10, tilin omistaja Jarmo Olavi Ahonen.

Suomenlinnan Upseerikerhon sijainti

Seija Törmänen lahjoitti Tapio Leinoselle pihaluudan, jolle hän oli kutonut upean päällisen. Seija on 12:tta sukupolvea Tervolan ensimmäisestä Leinosesta. Kuva Liisa Leinonen.

Vas. kirjan tekijät Tapio ja Tatu Leinonen sekä Leinosen sukuseuran taloudenhoitaja Yrjö Leinonen. Kuva Liisa Leinonen.

Tervolan Leinosten sukukirja ilmestynyt

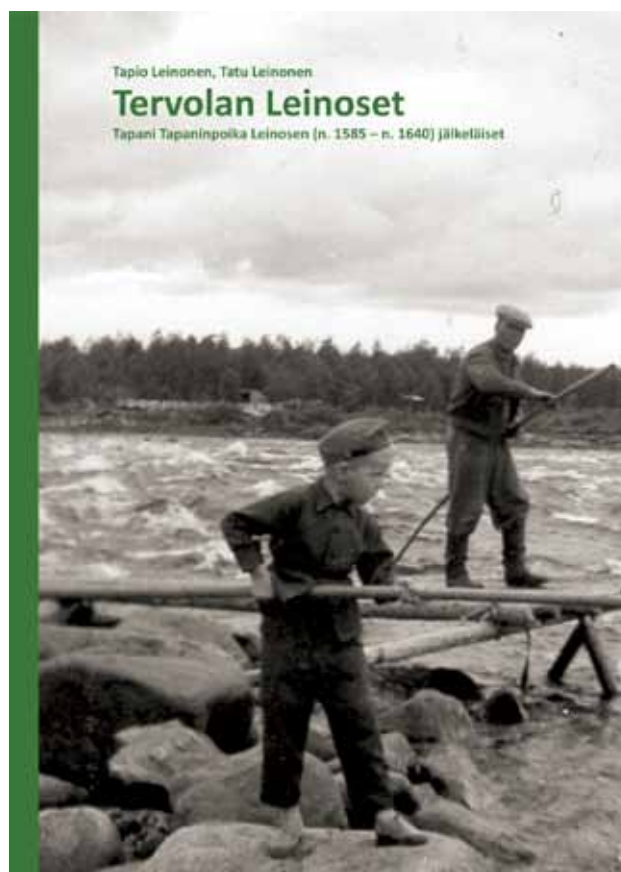
Ensimmäinen Leinonen Tervolassa vuonna 1591 sukukirjassa heitä on peräti 10 622

Ensimmäinen Leinonen löytyy Tervolaa koskevista asiakirjoista jo kymmenysluettelosta vuodelta 1591, kertoo professori Jouko Vahtola uudessa sukukirjassa. Tervolan Leinonet julkistettiin sukujuhlassa Tervola-talolla sunnuntaina 15.11.2015. Kirja käsittää 667 sivua ja painaa liki kaksi kiloa. Siitä löytyy 10 622 ihmistä, mutta heistä alle 600:lla on nimenään Leinonen. Näin kertoi julkistuspuheessaan kirjan toinen tekijä, Leinosen sukuseuran esimies Tapio Leinonen.

Läntisessä Suomessa sukunimet muuttuivat usein talosta mutta olivat Itä-Suomessa pysyviä. Syynä on mm. erilainen verotuskäytäntö. Lännessä verotettiin taloa, idän kaskitaloudessa ihmisiä. Niinpä Tervolan nykyisten Leinosten enemmistö taitaa olla 1870-luvulla Louen Leinosen taloon muuttaneiden Franttien jälkeläisiä, jotka eivät löydy uudesta kirjasta.

Alkuperäisten Leinosten jälkeläisiä on taas merkittävä osa myöhemmistä Kuireista, jotka saivat nimensä Hannu Heikinpoika Leinosesta. Hän muutti Louen Leinosesta 1755 vävyksi Yli-paakkolan Kuiriin. Heidän sukuhaarastaan taas merkittävä osa on myöhempiä Karvoja.

Kirjaa on tehty kuin Iisakinkirkkoa, kertoi Tapio Leinonen, liki 30 vuotta, kun kyseistä kirkkoa Pietarissa rakennettiin 40 vuotta. Kirjan toinen tekijä professori Tatu Leinonen aloitti työn 1980-luvulla. Hän kertoi esityksessään myös, että Leinosen suvun juuret ovat Savossa, Mikkelin seuduilla. Myöhempi painopiste on Kainuussa, johon Leinosia muutti 1550-luvulta alkaen. Tatu Leinonen, joka on ollut sukuseuran esimies 20 vuotta, kertoi myös seuran toiminnasta. Aiemmin on jo julkaistu kaksi kirjaa Kainuusta ja yksi Kuusamosta.

Sukukirjan kansikuvapoika on Unto Norman Karungin Kukkolankoskelta. Hän opettelee tässä lippoamista 1940-luvulla. Unton ukin isä Aapo Leinonen muutti kylään Tervolan Korpe-lasta 1859. Kuvan om. Kalle Norman.

Pekka Juopperi toi juhlaan kunnan ja Heikki Holma seurakunnan tervehdyksen. 86-vuotias Paavo Kuiri lauloi komeasti laulun Peräpohjosta.

Kiinnostuneet löytävät lisää suvusta ja kirjoista Leinosen sukuseuran kotisivulta www.leinonet.fi.

Juhlaväkeä päättämässä lohisoppaansa. Tässä pöydässä vasen rivi edestä: Riitta Rautio os. Ylioinas, Kauko Ylioinas, Irja Koskenniemi os. Ylioinas, Annikki Alakuijala, Erkki Alakuijala, Vilho Repo, Kirsti Repo, Kari Repo, Aune Heikkilä (tukkaa vain näkyy) ja Timo Heikkilä. Oikea rivi edestä: Marjatta Grape os. Ylioinas, Per Grape, Hanna Kokkonen, Helena Herajärvi, Arvo Kuiri, Marianna Kuiri, Saara Kuiri ja Mikko Kuiri. Takana seisomassa kirjakauppias Matti Leinonen Paltamosta, joka odottaa että pääsisi myymään sukukirjoja. Kuva Tapio Leinonen.

30-vuotisjuhlakokous suvun juurilla Paltamossa 2015

Sukuseuran uudeksi esimieheksi valittiin rovasti Tapio Leinonen. Pitkäaikainen esimies professori Tatu Leinonen valittiin kunniapuheenjohtajaksi. Tatu Leinonen on toiminut seuran varaesimiehenä perustamisesta lähtien 1985–1995 ja esimiehenä 1995–2015. Eija Leinonen valittiin kunniajäseneksi.

Sukujuhlan kiertoajelu suuntautui Melalahteen ja Kivesvaaralle. Jumalanpalvelukseen osallistuttiin Paltaniemen vanhassa kuvakirkossa, jossa kokoonnuttiin myös perustavassa kokouksessa.

Sukujuhlassa kuultiin professori Jorma Keränen esitelmä (toisaalla tässä lehdessä) ja PanLeino-kvartetin komea esitys. Solisti Vesa Hyyryläinen esitteli Kivesvaaran huipulla myös kalasääsken pesän ja kertoi näiden elämästä.

Leinosen sukuseura ry:n vuosikokous pidettiin Kainuun Opistolla 9. elokuuta 2015. Kokouksen puheenjohtajana toimi Martti Häikiö, sihteerinä Jaana Sarkkinen, pöytäkirjan tarkastajina Liisa Leinonen Oulu ja Liisa Manu Lapua.

Hyväksyttiin sukulehdessä olleet vuoden 2014 toimintakertomus ja tilinpäätös ja vastuuvapaus myönnettiin tilivelvollisille. Toimintasuunnitelman osalta kerrottiin toiminnan jatkuvan hyväksi havaitulla tavalla eli sukukirjoja julkaistaan siinä tahdissa kuin tekijät ehtivät niitä valmistella, sukulehteä julkaistaan kaksi numeroa vuosittain, sukuaineiston täydentämistä jatketaan ja sukuseura jakaa kaksi stipendiä. Vanhat sukulehdet

skannataan sukuseuran kotisivuille. Seuraava sukukokous pidetään Suomenlinnassa Helsingissä 13.8. -14.8.2016.

Talousarvio hyväksyttiin. Jäsenmaksu pysyy ennallaan, jäsenmaksu on 15 €/vuosi, ainaisjäsenmaksu on 150 €.

Hallituksesta erovuorossa olivat Tatu Leinonen Oulu, Matti Leinonen Vantaa, Pekka Honka Oulu, Tarja Leinonen-Viinikka Kuusamo ja Elina Saraheimo Helsinki. Heistä Tarja Leinonen-Viinikka ja Elina Saraheimo Helsinki valittiin uudelleen ja uusina jäseninä hallitukseen valittiin Jarmo Ahonen Kerava ja Timo Honka Helsinki. Toiminnantarkastajiksi valittiin Matti Leinonen Paltamo ja Urpo Leinonen Paltamo ja varatoiminnantarkastajiksi valittiin Veikko Leinonen Ristijärvi ja Tapani Koskela Lapua.

Sukuseuran pitkäaikainen esimies, professori Tatu Leinonen kutsuttiin sukuseuran kunniapuheenjohtajaksi ja Eija Leinonen kutsuttiin sukuseuran kunniajäseneksi.

Lopuksi laulettiin yhteisesti Kainuun maakuntalaulu ”Nälkämaan laulu”.

Vuosikokousta seuranneessa hallituksen kokouksessa sukuseuran uudeksi esimieheksi valittiin entinen varaesimies rovasti Tapio Leinonen Äänekoski, ja uudeksi varaesimieheksi professori Martti Häikiö Helsinki. Taloudenhoitajana jatkaa Yrjö Leinonen Oulu ja sihteerinä Jaana Sarkkinen Espoo sekä sukuseuran lehden toimittajina Martti Häikiö ja Tuomas Honka. Tutkitaan seuran Facebook-sivuston luomista.

Kiehimänvaaralla olevassa Kainuun asutuksen muistomerkin kuvataan tervavenettä, mutta yhtä hyvin se kuvaa Leinosten saapumista Savosta Kainuuseen 1550-luvulla.

Kainuun asutuksen muistomerkillä Paltamon Kiehimänvaaralla

”Kesällä 1551 joukko savolaismiehiä kävi Oulujärven seudulla valmistelemassa tulevaa muuttoa. He hakkasivat kaskia ja rakensivat pirttejä. Seuraavana kesänä suuntasi Oulujärvelle Savosta peräti 140 perhekuntaa käsittänyt muuttojoukko, josta kolme vuotta myöhemmin voitiin panna verolle 133 savua (taloa), josita 13 ilmoitettiin autioiksi (verokyvyttömiksi). Tässä yhteydessä, ilmeisesti vuonna 1556, uuden asutusvaltauksen tueksi perustettiin oma Oulujärven erämaan seurakunta ja pitäjä sekä rakennettiin Vuohenginjoen (Kajaaninjoen) suulle vaatimaton kuninkaankartano Oulun Palte asutuksen

suojaksi ja hallinnon tukikohtaksi. Uudisasutusliike jatkui ensimmäisen aallon jälkeen vielä muutamia vuosia voimakkaansa, sillä seuraavaan säilyneeseen veroluetteloon vuodelta 1558 kirjattiin jo 213 savua, joista autioiksi. Savumäärä olisi kasvanut vieläkin voimakkaammin ellei Kainuu olisi joutunut ns. Kustaa Vaasan Venäjän sodan (1555-1557) aikana ainakin kahden rajun venäläishyökkäyksen kohteeksi. Kymmeniä taloja poltettiin ja jopa satoja ihmisiä kerrotaan surmatun.”

Jorma Keränen, Leinoset Kainuun asuttajina.

Teoksessa Kainuun Leinoset 1 (2004).

Toisaalla lehdessä sivu 18 Jorma Keräsen juhlaesitelmä Käännekohtia Kainuun historias-

Kainuun asutuksen muistomerkki on pystytetty asutuksen 400-vuotismuistoksi vuonna 1952. Muistomerkkin teki taiteilija Jooseppi Manninen.

Sukujuhlan kiertoajelulla on päästy Kivesvaaran huipulle.

Vasemmalta kirjakauppias Matti Leinonen, sukujuhlan järjestelyistä päävastuun kantanut Teuvo Leinonen ja hyvänä avustajana ja oppaana sekä kuvaajana toiminut Urpo Leinonen sekä Kainuun opiston kurssisihteeri Minna Haarala.

Oikealta Harri Vilhunen ja Jaana Leinonen sekä Lotta ja Helka Leinonen Siilinjärvi sekä Aino ja Mari Leinonen Paltamo.

Oikealta sisarukset Mirja ja Erkki Vuorijärvi Oulu sekä Seppo ja sinikka Ekholm Kemi.

Leinosten sukututkimuksen uranuurtaja Bertta Räsänen, 92. Alla Raili ja Tapani Koskela.

Sukuseuran sihteeri Jaana Sarkkinen noin 1 km päässä Sukukirja I:n kansikuvan maisemasta.

Professori Tatu Leinonen valittiin Leinosten sukuseuran kunniaesimieheksi. Valintaa valmisteli toimikunta Pekka Honka, Yrjö Leinonen ja Teuvo Leinonen. Vasemmalla Martti Häikiö.

Vasemmassa kuvassa istumassa Tatun vieressä sukujuhlien uskolliset osanottajat Tatun puoliso Tuula Leinonen ja Tapion puoliso Pirkko Leinonen.

Ei ole täysin mahdotonta, että juuri tähän suojaiseen satamaan tulivat ensimmäiset Leinoiset Savosta 1550-luvun alussa, ehkäpä Juvalta. Melalahti on poikkeuksellisen suotuisa ilmastonsa puolesta, mikä oli varmaan tullut tutuksi varhaisempien vuosien eränkävijöille.

Paltamon Ekomuseo

Melalahti

1 Valtatie 10
2 Keskusta
3 Keskusta
4 Keskusta
5 Keskusta
6 Keskusta
7 Keskusta
8 Keskusta
9 Keskusta
10 Keskusta
11 Keskusta
12 Keskusta
13 Keskusta
14 Keskusta
15 Keskusta
16 Keskusta
17 Keskusta
18 Keskusta
19 Keskusta
20 Keskusta

Ekomuseo
EKOMUSEO -MUSEOJA TUKEVAUSLEHTI

1. Villo, vattulaidun, kalle
Tässä alueella on ollut viljoja ja vattulaidun. Villoja on kasvanut ja vattulaidun on ollut. Villoja on kasvanut ja vattulaidun on ollut.

2. Auro
Tässä alueella on ollut auroja. Auroja on kasvanut ja auroja on ollut. Auroja on kasvanut ja auroja on ollut.

3. Maakurja
Tässä alueella on ollut maakurja. Maakurja on kasvanut ja maakurja on ollut. Maakurja on kasvanut ja maakurja on ollut.

4. Peräntie ja sen ympäristö
Tässä alueella on ollut peräntie ja sen ympäristö. Peräntie ja sen ympäristö on ollut. Peräntie ja sen ympäristö on ollut.

5. Eväntuokkain
Tässä alueella on ollut eväntuokkain. Eväntuokkain on kasvanut ja eväntuokkain on ollut. Eväntuokkain on kasvanut ja eväntuokkain on ollut.

6. Peräntien luontopöytä
Tässä alueella on ollut peräntien luontopöytä. Peräntien luontopöytä on kasvanut ja peräntien luontopöytä on ollut. Peräntien luontopöytä on kasvanut ja peräntien luontopöytä on ollut.

7. Melalahden katualue
Tässä alueella on ollut Melalahden katualue. Melalahden katualue on kasvanut ja Melalahden katualue on ollut. Melalahden katualue on kasvanut ja Melalahden katualue on ollut.

8. Kalkkikivien ja pöytä
Tässä alueella on ollut kalkkikivien ja pöytä. Kalkkikivien ja pöytä on kasvanut ja kalkkikivien ja pöytä on ollut. Kalkkikivien ja pöytä on kasvanut ja kalkkikivien ja pöytä on ollut.

9. Myllymäen kirkonkylä
Tässä alueella on ollut myllymäen kirkonkylä. Myllymäen kirkonkylä on kasvanut ja myllymäen kirkonkylä on ollut. Myllymäen kirkonkylä on kasvanut ja myllymäen kirkonkylä on ollut.

10. Keskusta
Tässä alueella on ollut keskusta. Keskusta on kasvanut ja keskusta on ollut. Keskusta on kasvanut ja keskusta on ollut.

11. Keskusta
Tässä alueella on ollut keskusta. Keskusta on kasvanut ja keskusta on ollut. Keskusta on kasvanut ja keskusta on ollut.

12. Keskusta
Tässä alueella on ollut keskusta. Keskusta on kasvanut ja keskusta on ollut. Keskusta on kasvanut ja keskusta on ollut.

13. Melalahden satama
Tässä alueella on ollut Melalahden satama. Melalahden satama on kasvanut ja Melalahden satama on ollut. Melalahden satama on kasvanut ja Melalahden satama on ollut.

14. Ympäristö
Tässä alueella on ollut ympäristö. Ympäristö on kasvanut ja ympäristö on ollut. Ympäristö on kasvanut ja ympäristö on ollut.

15. Tervahauta
Tässä alueella on ollut tervahauta. Tervahauta on kasvanut ja tervahauta on ollut. Tervahauta on kasvanut ja tervahauta on ollut.

16. Keskusta
Tässä alueella on ollut keskusta. Keskusta on kasvanut ja keskusta on ollut. Keskusta on kasvanut ja keskusta on ollut.

17. Auro
Tässä alueella on ollut auroja. Auroja on kasvanut ja auroja on ollut. Auroja on kasvanut ja auroja on ollut.

18. Laitteet
Tässä alueella on ollut laitteet. Laitteet on kasvanut ja laitteet on ollut. Laitteet on kasvanut ja laitteet on ollut.

19. Keskusta
Tässä alueella on ollut keskusta. Keskusta on kasvanut ja keskusta on ollut. Keskusta on kasvanut ja keskusta on ollut.

20. Keskusta
Tässä alueella on ollut keskusta. Keskusta on kasvanut ja keskusta on ollut. Keskusta on kasvanut ja keskusta on ollut.

Takaisin

Pöytä

Erinomaisella opastetulla bussiretkellä tutustuimme Leinosten suvun alkujuuriiin Melalahdessa. Paavolan nykyinen isäntä Seppo Härkönen kertoi historiasta, luonnosta ja nykypäivästä ja etenkin tervan merkityksestä Kainuun taloudessa.

Kainuun kalasääksiprojektin puuhamies ja voimahahmo on biologi Vesa Hyyryläinen. Suojeluprojektin tavoitteena on myös tukea luontomatkailua niin, että esimerkiksi Leinosten sukuseuran jäsenet pääsivät seuraamaan tämän näyttävän, liki kotkan kokoisen linnun pesän tapahtumia. Vesan tavoitteena on "vielä ennen kuolemaansa" rakentaa Kainuuseen sellainen tekopesäverkosto, joka takaa sääkselle turvalliset ja suotuisat elinot hamaan tulevaisuuteen. Säaksiesitelmänsä lopuksi Vesa lauloi Neiti Kesäheinästä, jollainen löytyi myös Leinosten joukosta. Vasemmalla "kunniasääksi" Teuvo Leinonen.

“Pöytiin tarjoilu” toimi makkaran ja letunpaistossa opiston pihapiirissä.

Asko Kamppinen Vaasa.

Opiston pihapiirissä käyskenteli todella komea elävä poro. Vasemmalla Saara Iso-niemi ja hänen kälynsä Raili Koskela ja heidän serkkunsa Liisa Manu (katso sivu 23).

Kivesvaaran huipulla olleen Jättiläisen maan pitäjät Anja ja Vesa Homanen sekä Marja Kovalainen Kajaani ja Mirja Heikkala Oulu.

Paltaniemen kuvakirkko otettiin käyttöön 1727. Kirkolle ominaiset katto- ja holvimaalaukset on tehnyt vihantilainen Emanuel Granberg vuosina 1778-1781. Luomiskertomuksesta alkaen hän kuljettaa katselijaa maalaustensa mukana Vanhan testamentin alkukertomuksista Jeesuksen kärsimyshistorian eri vaiheisiin. Leinosten juhla jumalanpalveluksessa liturgina toimi pastori Marjatta Leinonen ja saarnaajana rovasti Tapio Leinonen.

Perinteiseen tapaan sukuseura laski kukat Paltamon sankarihautausmaalle, jonne oli haudattu monta Leinosta.

PanLeino esitti komean koosteen Eino Leinon lauluista. Solistina lauloi Vesa Hyyryläinen, pianoa soitti Heljä Pylvänäinen, huilua Anna-Leena Tervo ja viulua Sakari Tervo. Mukana olivat myös heidän lapsensa.

Jorma Keränen

Käännekohtia Kainuun historiassa

Oulujärvi kallistuu kaakkoon

Kun ensimmäiset ihmiset tulivat Kainuuseen noin 10 000 vuotta sitten, seutu näytti aivan toisenlaiselta kuin nykyisin. Oulujärvi ja siihen laskevat vesireitit olivat silloisen itämeren vaiheen Yoldiameren lahtia ja vesi lainehti monia kymmeniä metrejä Oulujärven pinnan yläpuolella ja vain hieman alempana kuin tämän päiväinen kokoontumispaikkamme Kainuun opistolla. Mannerjäätikön painama maa kohosi kuitenkin varsin nopeasti valtavan taakan vapautumisen jälkeen ja kohoaminen oli nopeinta siellä, minne jäätikkö oli vetäytynyt eli länsiluoteen suunnalla. Tämä ilmiö jatkuu edelleen, tosin paljon hidastuneena. Ilmiön seurauksena maakuntamme keskusjärvi Oulujärvi on kallistunut ja edelleen kallistuu, tosin hidastuneena, noin millimetrin vuodessa kohti itäkaakkoa. Siitä lähtien, kun Oulujärvi kuroutui omaksi sisäjärvekseen runsaat 8000 vuotta sitten, järvi on kallistunut lähes 10 metriä.

On selvää, että tällainen luonnonhistoriallinen ilmiö on vaikuttanut suurestikin Paltamon historiaan. Varsinkin esihistoriallinen pyynti- ja keräilijäväestö oli hyvin riippuvainen vesistöistä ja asusteli sen vuoksi rannoilla. Järven kallistumisen takia heidän asuinpaikkansa Oulujärven itäosien rantamilla on painunut metrikaupalla Oulujärven pinnan alle tavoittamattomiin. Tämän vuoksi esim. Paltamon esihistoriallisen asutuksen merkit ovatkin löytyneet lähes pelkästään Kiehimänjoen ja Iijärven rantamilta, jonne järven kallistuminen ei ole ulottunut.

Järven kallistuminen on vaikuttanut varsin syvästi myös historiallisen ajan kainuulaisiin. Paltaniemen Kirkkoniemen törmällä sijainneen kirkon ja sen viereisen hautausmaan tienoot ovat sortuneet Oulujärven aaltoihiin. Varmaan satojen ellei tuhansien kainuulaisten maalliset jäännökset ovat huuhtoutuneet järveen. Kirkon kohtaloa tosin edesauttoi vuoden 1626 peräti lähes viiden mangnitudin suuruiseksi arvioitu näiden seutu-

jen historiallisen ajan voimakkain maanjäristys, joka auttoi hitaasti vyöryneen penkereen eli Oulun paltteen sortumista.

Uudisasukkaat tulevat

Uudelle ajalle tultaessa oli ensimmäinen Ruotsin ja Venäjän tai tuolloin vielä Novgorodin välinen raja, vuonna 1323 Pähkinäsaaren rauhassa sovittu, käynyt hyvin epäselväksi ja kiistanalaiseksi. Suomalainen aluehallinto ja Ruotsin kruunu päättivät käyttää uudisasutusta aluevaltauksen välineeksi. Tosin olihan varsinkin Savossa syntynyt sikäläisen kaski- ja erätalouden näkökulmasta katsottuna liikaa väkeä, jolle piti etsiä uusia asuinalueita. Oulujärven seudut, joita myös Pohjanmaan rannikon talonpojat käyttivät tuolloin jo eräalueinaan, katsottiin tärkeäksi kiinnittää asutuksella Ruotsin valtakuntaan. Niinpä vuonna 1552 ohjattiin Savosta noin 140 perheen suuruinen uudisasukasjoukko Kainuuseen.

Näiden uudisasukkaiden joukossa oli myös

muuan Lauri Leinoinen, joka asusteli tilustietojensa mukaan jossakin Ristijärven seudulla. Hän ei kuitenkaan ollut Kainuun Leinosten kantaisä, vaan sellaisena on pidettävä kolme vuotta myöhemmin tullutta Tapani Leinosta, joka lienee asettunut heti tultuaan Kivesjärven kylään ja mahdollisesti jo tuolloin Niemelän niemelle.

Paltamo liitetään Ruotsin valtakuntaan

Kainuun ensimmäiset uudisasukkaat tulivat todellakin valtopoliittisesti kiistanalaiselle alueelle, jota ruotsalaiset ja venäläiset pitivät omanaan. Valtakuntien välisessä ns. 25-vuotisessa sodassa (1570 – 1595) eli kainuulaisittain rappasodassa tämä Kainuun noin 300 talon suuruiseksi kasvanut asutus tuhottiin venäläisten toimesta täydellisesti vuoteen 1585 mennessä. Myös asukkaista suurin osa lienee surmattu. Osa ehti kuitenkin pakoon Pohjanmaan rannikkoseuduille tai lähtöseuduilleen Savoan. Saattoivatpa jotkut selvitä yli sotavuosien piilopirteillään Kainuun korpien kätköissä.

Kun rauha lopulta solmittiin vuonna 1595 Täyssinässä, Kainuu liitettiin lähes kokonaan Ruotsin valtakuntaan. Näin voidaan sanoa, että ensimmäiset kainuulaiset uudisasukkaat maksoivat hengellään Kainuun liittämisen Ruotsin valtakuntaan ja samalla läntiseen kulttuuripiiriin. Rauhan tultua Kainuu asutettiin jälleen pääasiassa savolaisten toimesta nopeasti uudelleen. Kruunu oli jälleen asuttamisasiassa aktiivinen, sillä jos muuttokehotukset eivät tehonneet, uhattiin sellaisten talojen, joissa oli asui useita perheitä, isäntiä hirttämällä talojensa kurkikirteen.

Koulutielle

Monien katovuosien ja 30-vuotisen sodan rasitusten jälkeen Kainuussa koettiin ”kreivinaika”, kun se liitettiin keskeiseksi osaksi Pietari Brahen Kajaanin vapaaherrakuntaa vuonna 1650. Nismies ja myöhempi vapaaherrakunnan vouti Antti Eerikinpoika oli lähettänyt jo 1640-luvulla poikiaan Uppsalan yliopistoon, jossa he ottivat sukunimekseen Cajanuksen. Tällä Kainuun opiston rinteellä on kuitenkin mainittava ehkä vieläkin tärkeämpänä asiana se, että tuosta muu-

taman sadan metrin päässä sijainneesta Kähkölän talosta lähti ensimmäinen talonpoikaista syntyperää ollut kainuulainen akateemiselle opintielle. Tämä Johannes Olavinpoika Kähkönen, joka otti Upsalan yliopistossa sukunimekseen Keckman, oli syntynyt tuossa Kähkölässä vuonna 1657. Hänestä sikisi koko Pohjanmaan ensimmäinen talonpoikaislähtöinen pappissuku. Johannes Kähkönen oli itse asiassa ensimmäinen ainoa paltamolais- ja kainuulaissyntyinen talonpoikaiskodista lähtöisin ollut ylioppilas ennen 1870-lukua.

Historian synkin lama

Katovuosia sattui pokkeuksellisen kylmän ilmastovaiheen takia 1600-luvulle kymmeniä. Synkimmät vuodet osoivat 1690-luvulle. Vuodet 1695 ja 1696 olivat ilmastoltaan poikkeukselliset. Talvi 1695 oli niin kylmä ja pitkä, ettei kylvöjä saatu tehdyksi ennen juhannusta. Siitä oli seurauksena lähes täydellinen kato. Seuraavana talvena kevät tuli helmikuussa ja Etelä-Suomessa kylvettiin toukoja maaliskussa, mutta sitten tuli uusi talvi, jota kesti pitkään. Tuli toinen paha katovuosi peräjälkeen, mikä aiheutti ennen näkemättömän nälkäkatastrofin. Henkikirjoitetun väestön määrä romahti Kainuussa puoleen. Ravinnon puutteeseen ja sitä seuranneisiin sairauksiin kuoli Kainuussa yli kolmannes väestä, koko Suomen alueella yli neljännes. Muistan palauttaneeni tämän asian jonkun kuulijakunnan mieleen 1990-luvulla, jolloin julkisuudessa toistettiin jatkuvasti, että tuolloin koettu lama oli Suomen historian synkin. Vertasin tunnuslukuja: 1990-luvulla työttömiä oli pahimmillaan yli 15 %, mutta 1690-luvulla prosenttiluku läheteli 30:tä. Ero oli suuri mutta lukujen sisältö vielä suurempi, kertoihan viimeksi mainittu luku kuolleisuudesta.

Nämä suurina kuolonvuosina tunnetut vuodet olivat synkkä alkusoitto yli kaksi vuosikymmentä jatkuneelle koettelemusten kaudelle. Vuonna 1700 Ruotsi ajautui suureen pohjansotaan, jota Suomen osalta nimitetään isovihaksi. Tämä sota ulottui Kainuuseen sotaväenottoja lukuunottamatta vasta vuonna 1716, jolloin Kajaanin linnaa piirittänyt suuri venäläisarmeija

ja pisti Kainuuta sileäksi eli ryösti ja poltti satoja kainuulaistaloja. Myös väkeä kohdeltiin kaltoin, paikoin jopa julmasti surmaten.

Kainuun mustaa kultaa

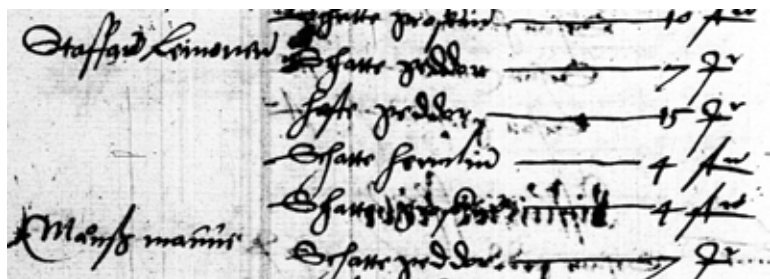
Isonvihan jälkeen ei rajantakainen vainolainen enää tehnyt pitkään aikaan julmuuksiaan Kainuussa. Toipuminen kesti kuitenkin pitkään, sillä 1570-luvun taso asutuksen määrässä ylitettiin pysyvästi vasta 1700-luvun puolivälissä. Sitten talo- ja väkiluku alkoi kasvaa nopeasti. Maailma alkoi myös avautua ja ainakin osa väestä jopa vaurastua. Tähän oli merkittävänä syynä tervakauppa.

Pohjanmaan rannikkoseutujen metsävarojen ehtymisen seurauksena tervan valmistaminen siirtyi sisämaahan. Kainuun länsiosista tervaa vietiin vähäisiä määriä Ouluun jo 1600-luvulla, mutta varsinainen tervabuumi alkoi 1700-luvun lopulla. Voimakkaimmillaan Kainuulaisten tervanpoltto oli 1800-luvuun jälkipuoliskolla ja 1900-luvun alussa. Tuolloin Kainuu oli koko maailman tärkein tervantuotantoalue.

Tervakaupan viimeisiä vuosia lukuunottamatta terva jouduttiin kuljettamaan veneillä Ouluun. Se oli vaativaa ja jopa vaarallista työtä, mutta avasi kainuulaisille eräällä tavalla maailman. Oulu oli Kajaaniin verrattuna suuri kaupunki ja sieltä sai tervarahalla hankittua monenlaista tarpeellista ja varmaan myös vähemmän tarpeellista.

Tervakauppa satoi kuitenkin hyvin monet tervanpolttajat velkavankeuteen oululaisiin tervaporvareihin, koska he pyrkivät antamaan aina hieman enemmän arvosta tavaraa kuin mitä tervalastin arvo oli. Ajan mittaan monet tervanpolttajat ajautuivat velkavankeuteen ja ennen pitkää menettivät tilansa tervaporvareille. Tämän vuoksi täällä Kainuussa tunnetaan edelleen jonkinlaista kaunaa oululaisia tervaporvareiden jälkeläisiä kohtaan. Myös korpi-kommunismina tunnettu poliittinen liike sai tästä ilmiöstä merkittävän käyttövoiman.

Lyhennelmä esitelmästä Leinosten sukuseuran juhlakokouksessa 9.8.2015

Ohessa kaksi tilikirjan sivua. Ensimmäinen on vuodelta 1563, jossa ovat Kainuun Leinosten kantaisän Kivesjärven Tapani Leinosen verotiedot: Verohaukia (kapahaukia) 7 markkaa eli naulaa (a 425 gr), hevoshaukia 14 markkaa (Erik XIV:n kruunajaisvero), kärpannahkoja 4 kpl, harmaanahkoja (oravan talvinahkoja) 7kpl.

Toinen veroluettelon sivu on vuoden 1723 verollepanomaakirjasta, jossa ylempänä on kaksi Melalahden Leinosta ja alhaalla neljä Kivesjärven Leinosta. Kaikkien kohdalla samansisältöinen maininta kuin kahdella alimmalla Kivesjärven Leinosella: Autio vuonna 1718 sen jälkeen kun vihollinen poltti talon vuonna 1716 ja ryösti asukkaat.

Jarmo Ahonen

Uusi hallituksen jäsen ja seuraavan sukukokouksen järjestäjä

Olen Jarmo Olavi Ahonen s. 1958 Kiihtelysvaaran Leinosten sukupuussa. Isoisoukki Antti Leinonen, isoäiti Hilikka Partanen os. Leinonen ja äiti Irja Ahonen os. Partanen. Vanhemmat Mauri ja Irja ovat kotoisin Joensuusta. Lapsuus ja nuoruus vietetty rannikon saarilla; Kuuskajaskari, Mäkiluoto, Isosaari, Santahamina, Vallisaari ja Suomenlinna. Meri, sen voima ja antimet ovat minulle tuttuja - viihdyn vesimiehenä veden äärellä. Koulut kävin Isosaassa ja Helsingin Kruununhaassa. Vuonna 1978 pääsin varusmiespalvelukseen Kauhavalle ja sieltä Kadettikouluun Ilmasotalinjalle.

Nuorena luutnanttina menin naimisiin Suomenlinnan kirkossa Leena Inkeri os. Litjan kanssa. Meillä on kolme lasta; rakennusinsinööri Tero, elektroniikka-asentaja Petteri ja sairaanhoitaja Irina, sekä kaksi lastenlasta, Elias 3v. ja Elle 1v. Leena on tilitoimistoyrittäjä Keravalla.

Ilmavoimissa sain koulutuksen Rissalassa Mig-21 bis hävittäjälentäjäksi sekä myöhemmin toimin myös Mig-lennonopettajana. Aikanaan siirryin Kauhavalle lennonopettajaksi Hawk- ja Vinka-lentokalustoon, toimien samalla Lentoreserviupseerikurssin ja Kadettikurssin johtajana.

Myöhemmin toimin myös Kauhavan tukikohdan huoltopäällikönä. Kauhavalta muuttimme

Ahma Kainuun opistolla Paltamossa.

Keravalle 2000, jolloin sain siirron Pääesikuntaan. PE:ssä palvelin sotatalousosastolla ja NH90-helikopteriprojektissa Maavoimien Ilmailuosastolla. Reserviin siirryin vuoden 2009 alusta lukien.

Keskeinen harrastus maantiepyöräily ja menossa mukana myös master-tason kilpailutoiminnassa. Loppuvuonna 2015 olin tutustumassa Thaimaahan pyöräillen, lähes 1 400 km:n matkan verran. Lisäksi mukana aktiivisesti Ylikeravan Rotaryklubin toiminnassa.

Terveisin Ahma

Kaksi opiskeluapurahaa haettavana

Leinosten sukuseura julistaa haettavaksi kaksi 250 euron suuruista apurahaa Leinosten sukuun kuuluvien opiskelijoiden haettavaksi. Vapaamuotoisesta hakemuksesta tulee käydä ilmi tarkoitus, johon apurahaa haetaan, sekä selvitys siitä, mihin Leinosten sukuhaaraan hakija kuuluu. Hakijoiden ikää, koulutustasoa tai alaa ei ole rajoitettu. Apurahat jaetaan kesän 2016 sukukokouksessa. Hakemukset tulee osoittaa maaliskuun loppuun 2016 mennessä prof. Tatu Leinoselle, Tuulastie 13 A 6, 90550 Oulu, 044-5546669, tatujatuula@gmail.com.

Onnittelut merkkipäivän johdosta

95 v

Leinonen, Ilkka HELSINKI 17.01.1921
Leinonen, Saara KAJAANI 18.03.1921
Leinonen, Veikko Aamos LAHTI 14.04.1921
Leinonen, Veikko Vilho LIEKSA 10.02.1921

90 v

Leinonen, Eero THUNDER BAY KANADA
28.01.1926
Leinonen, Helvi PALTAMO 14.06.1926
Martikainen, Kyllikki HAMMASLAHTI
08.05.1926

85 v

Leinonen, Annikki ARKKUKARI 15.02.1931
Leinonen, Helge USKALI 25.05.1931
Räsänen, Kaisa SULKAVA 18.01.1931
Seilonen, Juhani OULU 31.05.1931

80 v

Leinonen, Aira Orvokki TURKU 24.04.1936
Leinonen, Eero KAJAANI 01.05.1936
Leinonen, Heino Olavi KUUSAMO 29.05.1936
Leinonen, Jaakko Juhani MÄNTSÄLÄ
18.03.1936
Leppänen, Aune HELSINKI 04.06.1936
Matero, Helinä KAJAANI 21.02.1936

75 v

Harinen, Aino TAMPERE 27.05.1941
Huotari, Elvi KEMI 18.02.1941
Huttunen, Riitta SIILINJÄRVI 05.03.1941
Huusko, Siiri KAJAANI 04.05.1941
Häikiö, Jukka Yrjö Paavali KUOPIO 01.04.1941
Kiiha, Arja KEMI 30.03.1941
Leinonen, Sakari OULU 19.04.1941
Nuutinen, Anja Inkeri SEINÄJOKI 19.03.1941
Pitkälä, Anni OULU 28.06.1941

70 v

Häikiö, Eero HELSINKI 31.01.1946
Keskinarkaus, Kyllikki VENEJÄRVENKYLÄ
24.02.1946
Kiiskinen, Kari SALO 28.03.1946
Kukkonen, Sisko OULU 02.03.1946
Leinonen, Alpo SOTKAMO 09.05.1946
Leinonen, Asta PULP 21.03.1946
Leinonen, Erkki OULU 03.01.1946
Leinonen, Esko PALTAMO 27.03.1946
Leinonen, Jukka M. KOTKA 05.06.1946
Leinonen, Maija HELSINKI 08.06.1946
Leinonen, Pirkko ÄÄNEKOSKI 03.01.1946
Leinonen, Tapani VAALA 03.03.1946

60 v

Gustafsson, Tarja Anneli ESPOO 16.03.1956
Hirvonen, Kalevi Antero JYVÄSKYLÄ
28.01.1956
Honka, Maria-Leena KELLO 22.02.1956
Karjalainen, Kaija LAHTI 15.02.1956
Laurila, Tarja PERNIÖ AS 31.05.1956
Leinonen, Esa OULUNSALO 11.02.1956
Leinonen, Kyösti Kaleva KOPPELOHARJU
19.01.1956
Leinonen, Sirkka OULU 30.01.1956
Postila, Leila VANTAA 26.01.1956
Saikkonen, Marja-Riitta PORI 11.02.1956

50 v

Leinonen, Paula Maria- Liisa KUOPIO
16.05.1966
Ylikangas, Tuula Sylvi KAUSALA 17.06.1966

Leinosen sukuseuran hallitus ja toimihenkilöt

Esimies ja suvun arkistonhoitaja
Rovasti Tapio Leinonen Päiväkunnaantie 2 D 7,
44120 Äänekoski, 0400-155425
tapioleinonen@kolumbus.fi

Varaesimies ja sukulehden toimittaja
Martti Häikiö, yhteystiedot sivulla 2.

Jarmo Ahonen, Keskikatu 1 A 5, 04200 Kerava,
044 258 2325, jarmo.ahonen@kolumbus.fi

Mika Hirvonen, Hyrkköläntie 253,
41800 Korpilahti, 045-78811608,
mika.hirvonen@santasalo.com

Timo Honka, Korkeavuorenkatu 31-33 A 11,
00130 Helsinki. 0400-488013, timo.honka@
welho.com

Eija Leinonen, Koulukatu 3-5 B, 65100 Vaasa,
050-5902159,
eija.leinonen@reaktori.net

Lapualainen Juho Pöntiskoski muutti työn perässä Amerikkaan vuonna 1902 ja otti nimen Koski. Kolme vuotta myöhemmin hän avioitui Utajärveltä Amerikkaan muuttaneen Kaisa Leinosen kanssa. Palattuaan Suomeen hän otti nimen Koskela. Juho ja Kaisa ovat sukuseuramme hallituksen jäsenen Liisa Manun isän Sulon vanhemmat.

Tarja Leinonen-Viinikka, Vuotungintie 101,
93600 Kuusamo, 040-7701380
tarja.leinonenviinikka@gmail.com

Teuvo Leinonen, Oulutie 145 as. 1,
88310 Melalahti, 0400-281300
teuvo.o.leinonen@gmail.com

Liisa Manu, Luhtitie 2, 62100 Lapua,
050-3520341
liisamanu@luukku.com

Elina Saraheimo, Krister Juutin polku 4 A 19
00790 Helsinki
puh. 050 432 8359
elina.saraheimo@hotmail.com

Sihteeri
Jaana Sarkkinen, Haltilantie 5
02200 Espoo, 0500-333 308
jaana.sarkkinen@saunalahti.fi

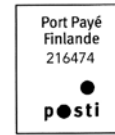
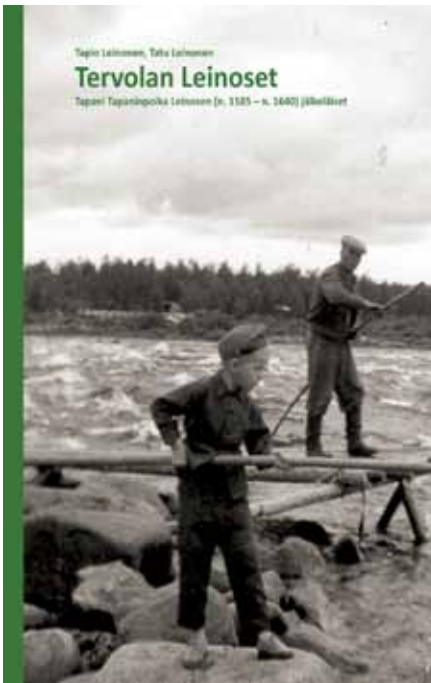
Taloudenhoitaja
Yrjö Leinonen, Rautatienkatu 42 A 24,
90120 Oulu, 044-5350701,
yrjo@yrjoleinonen.fi

TILAA SUVUN TUNNUKSET

HINNAT
pöytäviiri 30 e
rintamerkki 4 e
suku-CD 30 e

TILAUKSET
Taloudenhoitaja Yrjö
Leinonen
(yhteystiedot yllä)

Tapio Leinonen, Tatu Leinonen

Tervolan Leinokset, Tapani Tapaninpoika Leinosen jälkeläiset

Leinosen sukuseuran 4. kirja ilmestyi marraskuussa 2015. Se täydentää Leinosten sukukirjasarjaa. Kirjassa on 667 sivua. Siitä löytyy 10 622 ihmistä, joiden kantaisa muutti Tervolaan Kainuusta 1500-luvun lopulla. Kirjan hinta on 50 euroa.

Tapio Leinonen, Tatu Leinonen: Kainuun Leinokset 1

Kirjan alkuosa kertoo Leinosista Kainuun asuttajina. Sukutaulut kattavat noin 10 000 Leinosta aviopuolisot ja lapset mukaan lukien. Hinta nyt 30 euroa.

Tapio Leinonen, Tatu Leinonen: Kainuun Leinokset 2

Kainuun Leinokset 2 on jatkoa edelliselle sukukirjalle. Matti Paavonpoika Leinosen (1710 – 1764) jälkeläisten sukutaulut, yhteensä noin 14 500 henkeä. Hinta nyt 30 euroa.

Tapio Leinonen, Tatu Leinonen: Kuusamon Leinokset

Kirjan aluksi esitellään Kuusamon varhaisimmat Leinokset, Leinokset Kuusamon asuttajina ja pitäjän vanhat maakirjatalot. Sitten on kuvaus keskeisimmästä kylästä Paanajärvestä tänään. käsittää yli 10 000 Kuusamon Leinosiin kuuluvaa. Mukana on Kuusamon Leinosten keskeisten talojen kartta sekä kartta Paanajärven, Tavajärven ja Vatajärven taloista. Hinta 50 euroa

Leinosten sukukirjoja myy Kainuun kirja- ja paperikauppa, Puolangantie 12, 88300 Paltamo, puh. 08-871 025, 0400-682 833, kainuun.kirja@paltamo.net www.kainuunkirja.net

